

Ribes (Pardines, 1936). *Sauïc*, en canvi, és la forma del cat. central i dels parlars occidentals. A l'ampit de les Maleides (Bono), a la Pala del Bartal Gran s'hi fan «bartals de molta brossa --- herbes d'estiu, *sauïks* i altres» (1957). A Onil hi ha el *Carré 'l' saúik* (1963), però *sabúik* a Beo.

Conservat generalment en les llengües romàniques: port *sabugo*, *sabugueiro*, oc. ant. *sauc* (per al gascò, veg. Rohlf, Gc 1, 88, 366n.), fr. ant. *seu* (avui el dim. *su(r)eau*); algunes de les formes romàniques sembla que han sofert la intrusió de la terminació pre-romana -UCCO-, probablement no la cat. ni l'oc. (car el derivat *sauquer* és molt secundari), més aviat el cast. SAÜCO (*sabuco* 1242, però hi ha *sabugar* el 1118, *sayugo* doc. de 1260, i avui *sabugu* a parts d'Astúries), i logud. 15 ant. *sauc* (doc. de 1230; *sabucco* 1123, 1159). Hi ha monografies sobre els noms romànics i hispànics del *sauquer* en *VRom* (xii, 82-94) per Aebischer, i en la *RDTP* (ii, 3-32), c. 1954, per Dámaso Alonso.

En llatí ja es troba en la forma *sambucus* en clàssics 20 com Plini (> it. *sambuco*; *Sambūgh* etc., més aviat que *Savūgh* en la toponímia dels Grisons; gall. *samugueiro* i *sab-*, santand. *samugu*, Bielsa *samuco*, i en alguns parlars d'Oc, com en el gascò de St. Gaudens: «samugué: sureau», Dupleich), però en la forma SA- 25 BŪCUS ja figura en Samònic (S. ii), en agrimensors des de c al S. iv, i en StIsidor: «*sabucus*, mollis et pervia arbor; ramnus ---» (*Etym* xvii, vii, 59); també Gregori de Tours: «sub huius tempore uvas in arbore quam *savucum* vocamus, absque vitis coniunctione natas, vidimus» (*Historia Franc* iv, 9; Morf., p. 27). No és impossible però incert que vingui d'aquest nom en l'altra variant el nom del riu *La Muga*, llatí tardà SAMBUCA (en tot cas sense relació amb el bascoide MUGA 'fita, termenal').

DERIV.: *Sauquer* [JTexidor, *Flora Farmac*, junt amb *saüc*, *sabuguer* i *sabugueras*]: *saukê*, -*ké* a totes les localitats de Cardós i Vall Ferrera (1932-4), i de la Vall de Boí [1953]: allí n'hi ha uns de raïm blanc, usats per fer bafs (*babó(r)s*), i uns de raïm negrós 40 (1968): són de gra roig, molt semblant al de besurt, fruitets amarguíssims que només en mengen les guineus (1968); *saukê* a les Pauls (1957). També en la variant amb -v-: *sabukê* arbre que abunda vora les masies de Tenes i d'Oix (Rip, Gxa.) adornat de grans 45 raïms de flors blanques, amb els quals fa una beguda remeiera (1953-84); *el sabukê* partida del t. d'Eina (1959); a la serra val. d'Espadà hi ha el Barranc del *sabukêr*, que m'explicaven a Beo per «un arbre que fa *sabúik*» (1959). I també es conserva la forma etimològica amb sonora: *sauyé* en el Lluçanès («allí hi havia un 50 *sauyer*» Orís, 1936); contret en *sugé* ho sento en una masia d'Arbúcies pel camí de Riells, a Riells mateix, i la Garrotxa (La Cot), 1960.

També segueix encara l'àrea del mot per l'Alt Ara- 55 gó; no solament per Ribagorça, en el parlar quasi català de Jusseu, on el pronunciaven ultracorregit com *Daúkêr* (o era el *sauquet*, infra?); sinó també a Panticosa, plural *saukêr* (i amb sing. analògic *saukê*) i *sabukêro* a l'extrem Oest (Aragüés), 1966. Mentre que 60

a les valls orientals s'ha mantingut el descendent del clàssic *SAMBUCUS*, a SJuan de Gistau vaig recollir un femení *samukêra* (n'usen la flor per a decoccions) («ye buena ta aguas»); a Saravillo *samukêr*; a Bielsa també usen la «flor del *samúko*» i la branca del *samukêr* per a mànec d'una destral, d'una aixada o d'una *pica* = fr. *proche* (1965).

Saucar. En el Canigó «Font del *sabukás*», també dita del *Nial*, a Leca (damunt Corsaví, 1959). *Sauqueda* (add. de Fontserè, c. 1925, al seu *DOrt*). *Sauquet*

Saudà, *saudar*, V *soldà(r)* *Sauès*, V. *saús* *Sauguer*, V. *saüc* *Saula*, V. *salze* i *sègola* *Sàul*, *saulconduït*, V. *salvar* *Saule*, *sauleda*, *saulet*, *saulic*, V. *salze* *Saulla(da)*, V. *cebollada* (CEBA II, 651a56)

SAULÓ, del ll. *SABULO*, -ŌNIS, que igual que *SABŪLUM*, designava una arena grossa o mena de graveta. □ 1.ª doc.: c. 1799.

«Abunda aquell terreno, la major porció, de *sauló* o terra arenisca, de figueres y figues de moro, y se hi treballan moltes nanses de pescar», B. de Maldà (*Excursions*, p. 72). No recollit en lèxics fins al Belv.: «*sauló*: sábulu, *sabulum*». «Debe el labrador instruirse sobre --- las calidades de sus tierras: si éstas son fuertes, gruesas o arcillosas, y si son flojas, flacas, ligeras o areniscas, por constar de gran porción de arena del mar o ribera de los ríos; o ya sea el sábulu o *sauló* en catalán, de que abundan grandes comarcas, en llanos y en montañas; o si son cascajos, gredosas, calcáreas, margosas, volcánicas, y mixtas de unas y otras», en les Memòries Agrícoles de la Junta de Comerç de Bna., v, 1817, p. 49.

Verdaguer, en *L'Atlàntida*: «Dintre 'l rebull Alcides 35 esquitlla, entre zumzades / anantes y vinentes, esgalabrat y xop, / y, rebent en cada illa y escull ensopegades, / del *sauló* de la vora muscleja més a prop» (1877-8, VIII, 42d). «Ja rossola suau sobre l'argila, / ja 'l llahut se revinclu en lo *sauló*, / ja rellisca, onejant com una anguila, / de l'àliga marina al tenir pò, / l'estany se divideix en amples braços / ---», Canigó III, 21b. «Pedra arenisca de gra molt fi; pedra de granit descompost», *DAG*, que en dóna cita en «L'Avenç» de 1890, en la narració d'un viatge ferroviari: «la trinxada oberta en lo *sauló*» que precedeix a un gros túnel; i *terra de sauló* 'terra d'escudelles' a Montserrat d'Alcalà. Mall. «més adormit com un *sauló*» (*AlcM*): «no és hora de dormir com a *saulons!*» clamava AMAlcover als col·laboradors que no entraven entre els actius, «de poca son» (*BDLC* VI, 271); cf. *dormir com el guix*

No hi hem d'ajuntar *sabló*, que *AlcM* cita d'algun medieval, però és cultisme, mera adaptació del mot llatí, ja en les *VidesR* «crous de cenra e de *sabló*», fº 270v2 (P i B, traduint «cruix de cinere et *sabulo*» 851 23).

Sauló és ben viu avui, i més o menys popular en tot el domini, no sols en cat. central (Bna, B. Llobr., Vallès, Maresme, 1908, 1914 ---). Cap al Sud, a part de la notícia val. del *DAG*, en tinc nota oïda en moltes